مدیریت شهری
شماره ۳۷ زمستان ۹۳
No.37 Winter 2015
۱۹۳-۲۱۲
زمان دریافت مقاله: ۱۳۹۳/۵/۴ زمان پذیرش نهایی: ۱۳۹۳/۹/۱

بررسی نگرش مردم محلی به سیاست تبدیل روستا به شهر بر حسب محل سکونت (مطالعه موردی: بخش دیلمان، شهرستان سیاهکل)

بهرام کریمی* – دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
سیدعلی بدری – دانشیار دانشکده جغرافیا و عضو قطب علمی برنامه‌ریزی روستایی دانشگاه تهران، تهران، ایران.
محمد سلمانی – استادیار دانشکده جغرافیا و عضو قطب علمی برنامه‌ریزی روستایی دانشگاه تهران، تهران، ایران.

چکیده

در اغلب کشورهای در حال توسعه اتخاذ سیاست تبدیل روستا به شهر بر مبنای این فرض است که شهرهای کوچک در فرایند توسعه ملی، منطقه‌ای و محلی نقش دارند. این پژوهش با مطالعه در بخش دیلمان، در پی ارزیابی نگرش مردم به سیاست تبدیل روستا به شهر در توسعه است. نوع پژوهش، کاربردی، روش انجام آن توصیفی- تحلیلی و روش گردآوری اطلاعات به دو صورت کتابخانه‌ای و میدانی است. تمرکز اصلی در بخش مطالعه میدانی بر پرسشنامه است. داده‌های جمع‌آوری شده پس از کدگذاری و انتقال به نرم‌افزار SPSS، تجزیه و تحلیل گردید. برای آزمون فرضیات، از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. اگرچه دیدگاه دو گروه از پاسخگویان بر عدم توفیق سیاست تبدیل روستا به شهر دلالت دارد؛ اما میزان تأثیر آن در سطح منطقه بر حسب محل سکونت متفاوت بوده؛ یعنی میزان این تأثیر در سطح شهر بیش‌تر از روستاهای پسکرانه است. بنابراین، بین نگرش ساکنان منطقهٔ مورد مطالعه به سیاست تبدیل روستا به شهر بر حسب محل سکونت (شهر یا روستا) تفاوت معنی‌داری وجود دارد. میزان تأثیر این سیاست در ابعاد مختلف متفاوت بوده و بیشترین تأثیر آن در ابعاد اجتماعی- فرهنگی و پس از آن ابعاد کالبدی- زیست‌محیطی و در انتها ابعاد اقتصادی بوده است.

واژگان کلیدی: نگرش، توسعه روستایی، شهر کوچک، تبدیل روستا به شهر، بخش دیلمان.

An Investigation of Local Residents' Attitude to the Policy of Transformation of Villages to Towns According to Settlements (case study: Dailaman District, Siahkal Township)

Abstract

There is a bias for transformation of villages to towns in the developing countries because it is thought that small towns have roles in the national, regional and local development. This research based on studying in Dailaman district is going to assess local residents' attitude to transformation of villages to towns in achievement of the development. The type of research is applied and its method is descriptive-analytical. Required information was collected through the library and field studies. The main tool for data collection was a researcher-designed questionnaire. For analyzing the data, descriptive and inferential statistical methods were used. Although both groups of respondents comment on the failure of the policy of transformation of villages to towns, the extent of its effects in the region has been different according to the settlements. It means the extent of its effects in the town, is more than the villages. Thus, there is a meaningful difference between two groups' attitude about the policy of the transformation of villages to towns in the development according to the settlements (villages or towns). The extent of its effects has been varied in different dimensions. The greatest impact has been on the social- cultural dimensions and then physical- environmental dimensions and in the end, economical dimensions.

Keywords: Attitude, Rural Development, Town, Transformation of Villages to Towns, Dailaman District

* نویسنده مسؤل مکاتبات، شماره تماس: ۰۹۱۲۴۱۵۶۵۲۵، رایانامه: b_karimi9@yahoo.com

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

مقدمه

در طول سال‌های متمادی اغلب پژوهشگران و تقریباً تمامی سیاستگذاران مجذوب چالش‌ها و مسایل شهرهای بزرگ و مادرشهرها بوده‌اند؛ برنامه‌ریزان و محققین روستایی نیز به طور سنتی بر مطالعات روستایی و نواحی کشاورزی متمرکز بوده‌اند. در این بین، سکونتگاه‌های شهری کوچک‌تر مورد غفلت قرار گرفته‌اند (Kammeier, 2002: 23). غفلت از شهر یا روستا در فرایند توسعه، نقش و توان بالقوهٔ آن‌ها را در توسعه محلی و ناحیه‌ای از بین می‌برد (Gaile, 1992: 131). به همین دلیل، در دهه ۱۹۷۰م. انگاره‌ای ترویج یافت که بر اساس آن شهرها می توانستند در توسعهٔ روستایی مؤثر واقع شوند (طاهرخانی و رکن‌الدین افتخاری، ۱۳۸۳، ۸۰). یکی از وجوه مشخص سیاست‌های برنامه‌ریزی توسعه در بیش‌تر کشورهای در حال توسعه، گرایش مشخص سیاست‌گذاری آن‌ها به نفع شهرهای کوچک و متوسط است (فنی، ۱۳۷۹، ص ۴۷). در اغلب کشورهای در حال توسعه، گرایش برنامه‌ریزان به تمرکززدایی فضایی، کاهش نابرابری‌های منطقه‌ای و دوگانگی‌های شهری- روستایی در دهه‌های اخیر، منجر به اتخاذ راهبردهای شهری متفاوتی گردیده است (محمدزاده تیتکانلو، ۱۳۸۱، ص ۳۳)؛ یکی از مهم‌ترین این راهبردها، تبدیل روستا به شهر و تقویت آن‌ها می‌باشد؛ در ایران، اقبال مردم برای شهر شدن روستای محل زندگی خود تا حد بسیاری مرتبط با بهره‌مندی از امکاناتی است که بسیاری از نواحی روستایی کشور از آن بی‌بهره‌اند (سجادی و همکاران، ۱۳۹۱، ص ۲۸۰) .در ایران قانون تقسیمات کشوری برای معرفی معیار شهرشدن سکونتگاهها، تغییرات زیادی به خود دیده، به گونهای که از معیار جمعیتی صرف به معیارهای ترکیبی جمعیتی- اداری (یعنی مرکز شهرستان و مرکز بخش) تغییر یافته است. تغییر در این قانون در دهه‌های اخیر، الگوی نظام سکونتگاهی در کشور را به شدت تغییر داده است. این تغییرات باعث پهن‌تر شدن قاعدهٔ هرم سلسله‌مراتب شهری و ایجاد شکاف بیش‌تر طبقات در کشور شده است (زنگنه شهرکی، ۱۳۹۲، صص ۵۳۸-۵۳۷). این خطمشی بر مبنای این فرض کلی استوار است که شهرهای کوچک در فرایند توسعهٔ ملی، منطقه‌ای و محلی نقش دارند. از منظر پیوندهای روستا- شهری، تقویت شهرهای کوچک، دسترسی به بازار و خدمات را تسهیل می‌نماید؛ به این ترتیب با افزایش درآمد، تقاضا برای کالاها و خدمات افزایش می‌یابد؛ در نتیجه، میزان سرمایه در سطح ناحیه و شهرهای کوچک بیش‌تر می‌شود. از جنبه نظریه‌ای، این فرایند اثر مثبتی در اشتغال و کار و در نتیجه کاهش فقر دارد (OWUSU, 2005: 15).

البته نباید نقش مفید شهرهای کوچک در توسعه منطقه‌ای تعمیم داده شود؛ زیرا شرایط منطقه‌ای در قابلیت ایفای نقش مفید توسعه‌ای آن‌ها اهمیت زیادی دارد (Hinderink and Titus, 2002: 379) و نقش و عملکرد این شهرها در شرایط گسترده‌تر نظام‌های شهری و سیاست‌های منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی باید مورد توجه و بررسی قرار گیرد (Tacoli, 2006: 50). بنابراین، برای شناخت موفقیت یا عدم‌موفقیت این شهرها در دستیابی به اهداف، لازم است نقش و عملکرد آن‌ها مورد ارزیابی و بررسی قرار گیرد.

نگرش مردم در بارهٔ یک برنامه یا طرح می‌تواند در موفقیت یا عدم‌موفقیت آن نقش زیادی داشته باشد؛ به‌همین دلیل در برنامه‌ریزی‌ها، اجرای برنامه‌ها و ارزشیابی آن‌ها، به مشارکت مردمی اهمیت زیادی داده می‌شود؛ در این حالت برنامه یا طرح بر اساس منافع واقعی مشارکت‌کنندگان تعریف می‌شود و با موفقیت همراه خواهد بود. عملکرد مثبت یک برنامه یا طرح نیز در شکل‌گیری یا تغییر نگرش مردم تأثیر زیادی دارد؛ نگرش مثبت مردم به آن نشان می‌دهد که برنامه یا طرح مورد نظر در دستیابی به اهداف خود موفق بوده است. نگرش منفی نیز بر عدم توفیق برنامه یا طرح در دستیابی به اهداف دلالت دارد.

نظرسنجی و آگاهی از نظرات و نگرش‌های مردم نسبت به اثرات تبدیل روستا به شهر منجر به آشنایی و آگاهی سیاستگذارن، برنامه‌ریزان، مدیران و مسؤولین در این مورد می‌شود که تبدیل نقاط روستایی به شهر تا چه

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

اندازه در دستیابی به اهداف توسعه ملی، منطقه‌ای و محلی نقش داشته‌اند؟ آیا این کانون‌های کوچک شهری توانسته‌اند نقش‌ها و کارکردهایی که برایشان پیش‌بینی شده، ایفاء نمایند؟ و راهبردها، ضوابط و ملاک‌های منطقی و هدفمند در تبدیل روستا به شهر چه مواردی هستند؟

این پژوهش با تکیه بر مطالعه در بخش و شهر دیلمان، می‌خواهد به این سؤال اساسی پاسخ دهد که آیا بین نگرش ساکنان منطقهٔ مورد مطالعه به موضوع تبدیل روستا به شهر بر حسب محل سکونت (شهر و یا روستا) تفاوت معناداری وجود دارد؟ از دیدگاه این دو گروه تبدیل روستا به شهر تا چه میزان در توسعهٔ منطقه‌ای به ویژه در ابعادی چون رونق اقتصادی، بهبود شاخص‌های اجتماعی- فرهنگی و ارتقای شرایط کالبدی- زیست‌محیطی نقش داشته است؟

مبانی نظری پژوهش

اصطلاح نگرش، از کلمه لاتین Attitude به معنی تناسب و استعداد گرفته شده است و در زبان‌های گوناگون واژه‌های مترادف مختلفی برای بیان آن به‌کار برده شده است (رسولی و همکاران، ۱۳۸۹، ص ۳۰). نگرش نظام بادوامی از ارزشیابیهای مثبت یا منفی، احساسات عاطفی و تمایل به عمل مخالف یا موافق نسبت به یک موضوع اجتماعی است. هم‌چنین، نگرش یک بیان قضاوتی (مطلوب یا غیرمطلوب) درباره اشیاء، افراد یا رویدادها است (آروندی، ۱۳۸۴، ص ۱۲). اغلب تعاریف ارایه شده، نگرش را واقعیتی آموختنی و بالنسبه بادوام در نظر می‌گیرند که به عنوان یک گرایش از سوی فرد اظهار می‌شود و بر اساس آن شخص به‌گونه‌ای مثبت یا منفی درباره پدیده‌ها داوری می‌کند (فلکی و همکاران، ص ۱۳۸۷، ص ۲۵۴). به‌طورکلی بررسی نوشتارهای تخصصی مرتبط با نگرش نشان می‌دهد که نگرش دارای سه بعد شناختی، عاطفی و رفتاری است (جدول ۱).

نگرش فرد نسبت به یک موضوع، مستقیماً قابل مشاهده نیست؛ به همین دلیل می‌گویند که، ساخت نگرش فرضی است. منظور از فرضی بودن نگرش این است که وجود آن از روی مشاهده رفتارهایی که آن را تأیید می‌کنند، استنباط می‌شود. بدین صورت که یک رشته باورهای ارزشی مربوط به یک موضوع معین در اختیار فردی گذارده و نظر او را در مورد آن‌ها می‌پرسند. آنچه مقیاس نگرش‌سنج نامیده می‌شود همین سری باورها است که فرد به آن‌ها پاسخ می‌دهد. با به‌دست آوردن جمع کل پاسخ‌ها یا ارزش آن‌ها، معلوم می‌شود که نگرش فرد نسبت به موضوع مورد نظر تا چه اندازه مثبت یا منفی است (بدار و همکاران، ۱۳۸۰، ص ۹۲). در واقع آزمون‌های نگرش، تعدادی پرسش یا اظهارنظر

جدول ۱. ابعاد نگرش؛ مأخذ: آروندی، ۱۳۸۴، ص ۱۳

بعد	تعریف بعد	نمونه در سازمان
شناختی	دانسته‌ها، اطلاعات و دانشی است که در ذهن فرد دربارهٔ موضوع مورد نظر وجود دارد.	دانستن و پذیرش موضوع هماهنگی بااستراتژی سازمان توسط فرد؛ ارزشیابی و قضاوت‌های فرد بر پایهٔ ادراک و شناخت عقلایی است.
هیجانی	مجموعه‌ای از تمایلات، عواطف و احساساتی است که نسبت به موضوع مورد نظر در فرد وجود دارد.	رضایت فرد از موضوع هماهنگی با استراتژی سازمان و ناخوشایندی فرد دیگر از این هماهنگی جنبه هیجانی دارد.
آمادگی برای عمل	نوعی آمادگی که در شخص برای رفتار آشکار (عمل) در راستای هم‌سویی با ابعاد شناختی و هیجانی نسبت به موضوع ایجاد می‌شود.	خوشایندی یا ناخوشایندی هماهنگی با استراتژی سازمان موجب شکل‌گیری تمایل به رفتار در جهت مورد نظر برای فرد خواهد شد.

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

درباره موضوعی است که فرد به آن‌ها پاسخ می‌دهد و از روی الگوی این پاسخ‌ها می‌توان به استنتاج از نگرش‌های او پرداخت (مهرآرا، ۱۳۷۳، ص ۲۴۸).

امروزه فنون مربوط به اندازه‌گیری نگرش‌ها، باورها، عقاید و ادراکات بیش از سایر موضوعات یا روش‌های مصاحبه‌ای و پرسشنامه‌ای توسعه یافته‌اند، و این شاید به دلیل اهمیت جایگاه نگرش‌سنجی در مطالعات علوم انسانی باشد. موضوعاتی که مردم ممکن است نسبت به آن‌ها نگرش داشته باشند، نامحدود هستند تا جایی که برخی از دانشمندان علوم انسانی با استدلال بحث می‌کنند که در تحلیل نهایی، همه چیز زندگی به نگرش‌های فرد بستگی دارد. این سخن احتمالاً درست است زیرا نگرش افراد نسبت به سیاست، ازدواج، مذهب، نوع تغذیه، تغییرات اجتماعی، تعلیم و تربیت، مد، ارتباطات و مانند آن، چنان مهم است که دانشمندان علوم انسانی و اجتماعی، وقت و اندیشه بسیار صرف یافتن راه‌هایی برای اندازه‌گیری آن کرده‌اند (بامداد صوفی و همکاران، ۱۳۸۶، ص ۸۸).

سنجش دیدگاه‌ها و نگرش‌ها از امور کیفی هستند که ابزارهای ویژه‌ای را در چارچوب مقیاس‌های اسمی- عددی برای اندازه‌گیری متغیرها طلب می‌کنند (حافظ‌نیا، ۱۳۸۲، ص ۱۴۹). برای اندازه‌گیری آن‌ها از روش‌ها و فنون متعددی بهره‌گیری می‌شود که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از: انواع مقیاس‌ها، مصاحبه زمینه‌یاب، فنون پوشیده، روش‌های فیزیولوژیکی و مشاهدات رفتاری (کریمی، ۱۳۷۷، ص ۳۴۰). متداول‌ترین شکل برای اندازه‌گیری نگرش‌ها، عقاید و باورها، در علوم انسانی مقیاس‌های درجه‌بندی است (ادواردز و همکاران، ۱۳۷۹، ص ۸۶). مهم‌ترین این مقیاس‌ها عبارتند از: مقیاس لیکرت، مقیاس افتراق معنایی، مقیاس ثرستون، مقیاس گاتمن و مقیاس بورگادوس (فرهنگی و صفرزاده، ۱۳۸۹، ۲۲۵)؛ از میان این مقیاس‌ها، مقیاس درجه‌بندی لیکرت محبوب‌ترین نوع می‌باشد (ادواردز و همکاران، ۱۳۷۹، ص ۸۶).

پیشینهٔ پژوهش

ارزیابی نظرها و نگرش‌ها نخستین بار به عنوان مسأله‌ای در روان‌شناسی اجتماعی مطرح شد. نگرش فرد نسبت به گروه‌های مختلف به وضوح تلویحاتی از لحاظ روابط گروهی او دارد. به همین سیاق ارزیابی و پیش‌بینی نظرات عامه مردم در زمینه انواع مسایل، مؤسسات و شیوه‌های کار، هم از نظر روان‌شناسان اجتماعی و هم از نظر مدیران، سیاستمداران و سایر مسؤولان اجرایی حایز اهمیت است (آناستازی، ۱۳۸۲، ص ۵۹۰).

بررسی پیشینهٔ مطالعات انجام شده در زمینهٔ ارزیابی نگرش در ایران کم‌تر شامل بررسی نگرش مردم یک اجتماع محلی مانند ساکنان روستا یا شهر است و بیش‌تر پژوهش‌ها از نوع بررسی نگرش کارکنان یک سازمان و یا مراجعه‌کنندگان به یک سازمان و یا بهره‌برداران از یک روش خاص طبابت و یا پزشکی و سایر خدمات خاص بهداشتی و درمانی به صورت مقایسه‌ای هستند. از سوی دیگر در بارهٔ موضوع مورد بررسی، پیشینه پژوهش عمدتاً در زمینهٔ اثرات تبدیل روستا به شهر در دستیابی به توسعه به ویژه توسعهٔ روستایی می‌باشد و کم‌تر به ارزیابی نگرش مردم پرداخته شده است. بااین‌وجود، در این بخش نتایج تعدادی از مهم‌ترین پژوهش‌های مرتبط با موضوع ارایه می‌گردد (جدول ۲).

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر، از نوع کاربردی و روش انجام آن، توصیفی- تحلیلی است. روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش به دو صورت کتابخانه‌ای و میدانی است. تمرکز اصلی پژوهش در بخش مطالعهٔ میدانی بر پرسشنامه است و در آن از دو نوع پرسشنامهٔ سرپرست خانوارهای شهری و پرسشنامهٔ سرپرست خانوارهای روستایی استفاده شده است. سؤالات پرسشنامه از نوع بسته بوده و از دو قسمت تشکیل شده بود. قسمت اول شامل پرسش‌های مربوط به ویژگی‌های فردی پاسخگو از قبیل جنس، سن، محل تولد، شغل و مانند آن‌ها بود. در قسمت دوم، به منظور بررسی نگرش پاسخگویان در سه بعد اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و کالبدی- زیست‌محیطی از ۱۵ مؤلفه و ۸۲ شاخص استفاده شد (جدول ۳). برای

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

جدول ۲. پیشینه پژوهش

عنوان	سال	پژوهشگر	یافته‌ها
نقش تبدیل روستا به شهر در توسعهٔ روستایی، مورد: استان فارس	۱۳۸۰	ایزدی خرامه	تبدیل روستا به شهر تا حدودی برخی از فرصت‌های شغلی را به وجود آورده‌اند و امکانات در آن‌ها افزایش یافته است. همچنین تا حدودی منجر به کنترل روند مهاجرت به شهرهای بزرگ و تثبیت جمعیت شده است.
نقش شهرهای کوچک در تعادل بخشی نظام سکونتگاهی استان یزد	۱۳۸۸	نوری و همکاران	این شهرها به عنوان مراکز توسعه روستایی و بستر هماهنگ توسعه شهری و روستایی و حلقه اتصال فضاهای روستایی با شبکه شهری محسوب می‌گردند.
روند تبدیل روستا به شهر و پیامدهای آن در شهرستان تالش	۱۳۸۶	ضیاء توانا و امیرانتخابی	این شهرها تا اندازه‌ای خلاء مراکز خدمات شهری را در حوزه‌های روستایی پر می‌کنند. از سوی دیگر، در ایجاد اشتغال غیرکشاورزی و تقویت خدمات تجاری، اداری، آموزشی و بهداشتی روستاهای حوزه نفوذ شهرهای جدید مؤثر بوده‌اند.
ارتقای روستاها به شهر و نقش آن در بهبود کیفیت زندگی ساکنان محلی (مطالعهٔ موردی: شهرهای فیروزآباد و صاحب در استان‌های لرستان و کردستان	۱۳۸۹	رضوانی و همکاران	تبدیل روستا به شهر باعث بهبود چشمگیر کیفیت زندگی در شهر فیروزآباد و بهبود نسبی کیفیت زندگی در شهر صاحب شده است.
تبدیل روستاهای بزرگ به شهرهای کوچک و نقش آن در تعادل بخشی ناحیه‌ای موردشناسی: ریوش شهرستان کاشمر	۱۳۸۶	سرایی و اسکندری ثانی	این سیاست در تثبیت و نگه‌داری جمعیت، بسط کارکردها به درون نواحی پیرامونی و حوزه نفوذ و ارائه اشتغال، امکانات و تسهیلات ناموفق بوده است.
بررسی رضایتمندی ساکنان مناطق روستایی در تبدیل نقاط روستایی به شهر	۱۳۹۰	برقی و همکاران	۲۸/۵ درصد از پاسخگویان از تبدیل اژیه به شهر رضایت داشتند و بقیه ناراضی بودند. پاسخگویان، افزایش هزینه‌های ساخت‌وساز، پرداخت عوارض و محدودیت‌های نگهداری دام را از مهم‌ترین دلایل نارضایتی‌شان ذکر کرده‌اند.

جدول ۳. ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های سنجش نگرش پاسخگویان شهری و روستایی؛ مأخذ: با استفاده از اطلاعات مبانی نظری و پیشینه پژوهش.

بعد اقتصادی		بعد اجتماعی- فرهنگی		بعد کالبدی- زیست‌محیطی	
مؤلفه‌ها	تعداد شاخص‌ها	مؤلفه‌ها	تعداد شاخص‌ها	مؤلفه‌ها	تعداد شاخص‌ها
اشتغال	۴	خدماتی	۶	ارتباطات	۸
درآمد	۴	تعلق مکانی	۵	بهزیستی فردی و اجتماعی	۵
تعاملات اقتصادی	۴	تعامل و همبستگی اجتماعی	۳	گردشگری	۳
بازار زمین و مسکن	۷	نگرش‌ها و هنجارهای اجتماعی	۷	منظر	۸
امکانات تولیدی و تجاری	۵	قانونمندی	۳	–	–
–	–	کیفیت زندگی	۱۰	–	–

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

اندازه‌گیری هریک از شاخص‌ها، از مقیاس نمره‌دهی پنج‌درجه‌ای طیف لیکرت استفاده گردید. این طیف از گرایش خیلی کم تا گرایش خیلی زیاد تشکیل شده و به هر یک از قسمت‌های آن نمره‌هایی از ۱ تا ۵ (به گرایش خیلی کم نمره ۱ و به گرایش خیلی زیاد نمره ۵) اختصاص داده شده است.

به منظور انتخاب تعداد نمونه با توجه به تعداد جمعیت سکونتگاه‌های روستایی، از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای استفاده شده است، تعداد ۲۲ آبادی از مجموع ۸۴ آبادی دارای سکنهٔ بخش دیلمان به‌عنوان آبادی نمونه انتخاب شده‌اند. روش انتخاب تعداد نمونه به این شکل بوده است که ابتدا آبادی‌های دارای سکنهٔ محدودهٔ مطالعاتی به سه طبقهٔ جمعیتی تقسیم شدند و سپس فاصلهٔ آبادی‌ها نسبت به شهر دیلمان نیز در قالب فواصل کوتاه، متوسط و طولانی تعیین گردید. چون تعداد آبادی‌های زیر ۲۰ خانوار، ۵۷ درصد از کل آبادی‌ها را تشکیل می‌دهد، انتخاب نمونه بر اساس طبقات جمعیتی منطقی نبوده؛ بنابراین، از مجموع جمعیت هر طبقه همراه با فاصله، برای انتخاب نمونه‌ها استفاده شده است. با توجه به همگونی و تجانس نسبی خانوارهای روستایی محدودهٔ مطالعاتی، در مجموع از ۳۱۸۰ خانوار ساکن در این مناطق، به کمک فرمول کوکران، ۲۹۳ خانوار به عنوان نمونه انتخاب شدند. در سطح شهر دیلمان نیز که دارای ۴۷۰ خانوار است، تعداد ۱۹۲ خانوار به عنوان جامعهٔ نمونه، مورد پرسش قرار گرفتند.

برای ارزیابی روایی پرسشنامه پس از تنظیم پرسشنامهٔ مقدماتی و انجام ویرایش‌های اولیه، با نظر پانل متخصصان و صاحب‌نظران ۳ گویه از مجموعه پرسش‌ها حذف گردید و روایی پرسشنامه تأیید شد. برای تعیین اعتبار پرسشنامه با استفاده از ۳۰ پرسشنامه، پیش آزمون انجام شد که که مقدار آلفای کرونباخ محاسبه شده برای مجموع ابعاد، ۰/۹۲۲ به دست آمد (جدول ۴). در پایان با بررسی پاسخ‌های به‌دست آمده از ۳۰ پرسشنامه مقدماتی و مشورت با متخصصان و صاحب‌نظران، پرسشنامه نهایی تدوین گردید.

داده‌های جمع‌آوری شده از طریق پرسشنامه‌ها پس از کدگذاری، به نرم افزار رایانه‌ای SPSS تحت ویندوز انتقال داده شد و سپس، تجزیه و تحلیل گردید. برای سنجش نگرش‌های دو گروه پاسخگو، از آزمون‌های t مستقل، تحلیل واریانس یک‌طرفه و توکی استفاده شده است.

محدودهٔ مورد مطالعه

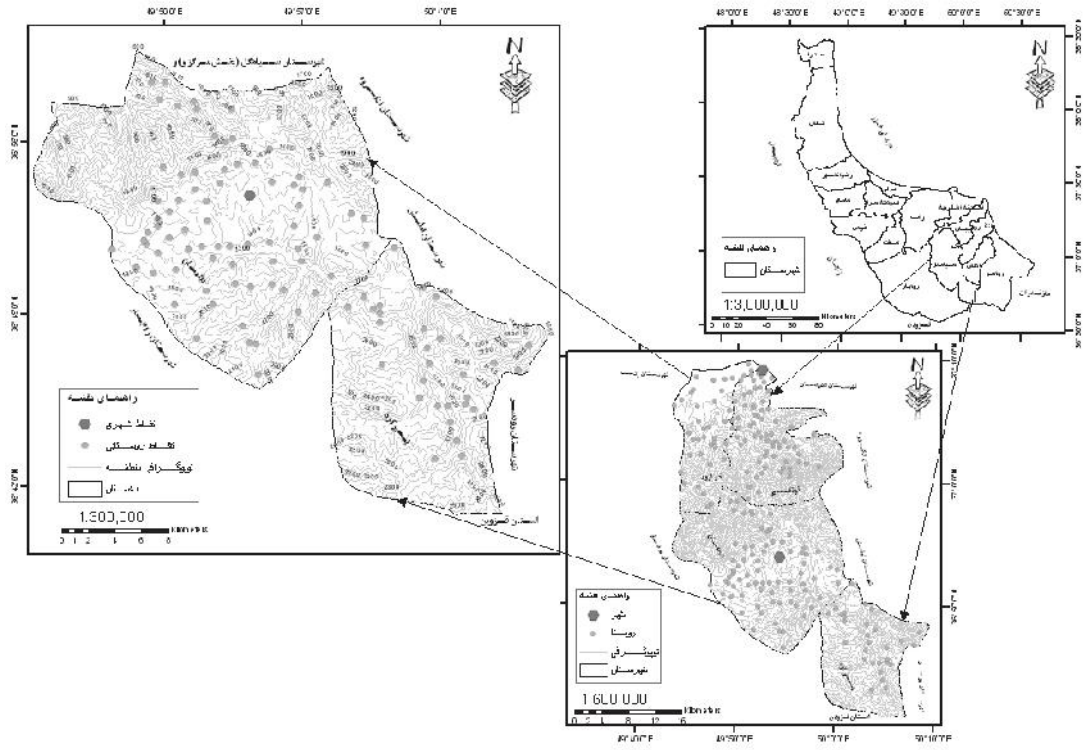
محدودهٔ مورد مطالعه در این پژوهش، بخش دیلمان یکی از بخش‌های شهرستان سیاهکل می‌باشد که در جنوب استان گیلان قرار دارد و از این سمت، با استان قزوین هم‌مرز است. این بخش که در میان رشته کوه‌های البرز قرار دارد، از دو منطقهٔ کوهستانی- دره‌ای و جنگلی تشکیل شده است. این بخش با جمعیت ۱۲۷۲۱ نفر و ۳۶۵۰ خانوار، دارای دو دهستان به نام‌های دیلمان و پیرکوه، یک شهر به نام دیلمان، ۸۴ آبادی دارای سکنه و ۱۸ آبادی خالی از سکنه می‌باشد. در محدودهٔ مورد مطالعه، سکونتگاه‌ها با دامنه و اندازهٔ متفاوتی از لحاظ وضعیت اکولوژیکی، میزان برخورداری‌ها و سطح تولیدات استقرار یافته‌اند. استقرار سکونتگاه‌های منطقه به تبعیت از وضعیت طبیعی- توپوگرافیکی بوده است.

جدول ۴. میزان آلفای کرونباخ محاسبه شده برای ابعاد مورد بررسی

ردیف	ابعاد	میزان آلفای کرونباخ
۱	مجموع ابعاد	۰/۹۲۲
۲	اقتصادی	۰/۸۷۹
۳	اجتماعی	۰/۸۴۱
۴	کالبدی- زیست‌محیطی	۰/۷۶۴

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

شکل ۱. موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه

به‌طورکلی، بافت ناحیه مورد مطالعه روستایی بوده و فعالیت‌های موجود در آن عمدتاً مرتبط با زمین و فعالیت‌های کشاورزی است. در منطقهٔ مطالعاتی تأثیرات محیط طبیعی در شکل‌گیری و پراکنش سکونتگاه‌های روستایی بیش از عوامل محیط فرهنگی بوده است. کوهستانی بودن، محدودیت منابع آب وخاک، مشکلات دسترسی و پیشینهٔ خاص و منحصر زندگی و فعالیت در این محدوده، موجب شده است که سکونتگاه‌های روستایی آن از ثبات ناچیز، انزوا و جداافتادگی و هم‌چنین وسعت کم برخوردار باشند.

به دلیل مشکلات ارتباطی وکمبود یا فقدان زمین‌های کشاورزی که فقط به پادگانه‌های آبرفتی رودخانه‌ها یا دامنه‌های کم شیب محدود می‌شود (رهنمایی، ۱۳۷۰، ص ۹۴)، شهرنشینی در این ناحیه به شکل طبیعی تکوین نیافته و تنها در سال ۱۳۷۸، بر اثر تقسیمات سیاسی- اداری، شهر دیلمان با ترکیب دو روستای دیلمان و اسپیلی به وجود آمده است.

بیان یافته‌ها

نتایج حاصل از توصیف ویژگی‌های نمونهٔ مورد مطالعه نشان می‌دهد که بیش‌تر پاسخگویان (۹۴/۹ درصد) بین ۳۱ تا ۸۲ سال سن دارند و میانگین سنی آن‌ها ۴۷/۳۴ سال می‌باشد. به لحاظ شرایط خاص فرهنگی، از نظر جنسی ۹۲/۲ درصد از پاسخگویان مرد و ۷/۸ درصد زن هستند. ۹۰/۵ درصد از پاسخگویان دارای تحصیلات دیپلم یا پایین‌تر از دیپلم هستند که از این میان ۲۲/۷ درصد بیسواد می‌باشند. تنها ۹/۵ درصد از پاسخگویان دارای تحصیلات بالاتر از دیپلم هستند. از نظر اشتغال ۹۷/۳ درصد از پاسخگویان شاغل می‌باشند که شغل کشاورزی با ۶۳/۱ درصد بیش‌ترین میزان اشتغال را به خود اختصاص داده است و ۲/۷ درصد از پاسخگویان بیکار هستند.

آمار توصیفی سنجش دیدگاه سرپرستان خانوارهای روستایی نشان می‌دهد که در تمامی ابعاد و مؤلفه‌ها ارزش میانگین پایین‌تر از حد متوسط است و این نشان می‌دهد که از دیدگاه پاسخگویان تبدیل دیلمان به شهر تأثیر چندانی در روستاهای اطراف خود نداشته است (جدول ۵). از دیدگاه سرپرستان خانوارهای شهری بیش‌ترین تأثیر تبدیل دیلمان به شهر به ترتیب در

مدیریت شهری
فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۷ زمستان ۹۳
No.37 Winter 2015

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

مؤلفه‌های نگرش‌ها و هنجارهای اجتماعی، تعامل اجتماعی و گردشگری بوده است که میانگین آن‌ها تا حدی بالاتر از میزان متوسط است اما در بقیه مؤلفه‌ها میانگین پاسخ‌ها از حد متوسط پایین‌تر است. به‌طورکلی، از دیدگاه این گروه از پاسخگویان نیز، تبدیل دیلمان به شهر تأثیر چندانی بر توسعه شهر و منطقه نداشته است (جدول۶).

با توجه به جدول ۷، در بررسی شاخص‌ها، آزمون برابری واریانس‌ها مقدار تست لون نشان می‌دهد که بین نظرات سرپرستان خانوارهای روستایی و شهری در بخش‌های اشتغال، بازار زمین و مسکن و امکانات تولیدی و تجاری تفاوت معنی‌دار است. سطح معنی‌داری برای برابری میانگین‌ها در تمام مؤلفه‌ها کم‌تر از ۰/۰۵ است که نشان از تفاوت در میانگین‌های دو گروه دارد. درآزمون برابری واریانس‌ها برای بعد اقتصادی، مقدار تست لون نشان می‌دهد که در این بعد برای دو گروه مورد مطالعه سطح معنی‌داری کوچک‌تر از ۰/۰۵ است و نشان می‌دهد که واریانس‌های پاسخ‌های دو گروه در ابعاد اقتصادی متفاوت است. آزمون برابری میانگین‌ها نیز کم‌تر از ۰/۰۵ است که نشان از تفاوت در میانگین‌های دو گروه دارد. بنابر این می‌توان گفت که نظرات دو گروه در مورد تأثیر تبدیل دیلمان به شهر در رونق اقتصادی از تفاوت معنی‌داری برخوردار است. با توجه به این‌که میانگین پاسخ‌های سرپرستان خانوارهای شهری بیش‌تر از سرپرستان خانوارهای روستایی است می‌توان گفت که تأثیر تبدیل دیلمان به شهر در ابعاد اقتصادی در

جدول ۵. آمار توصیفی نگرش سرپرستان خانوارهای روستایی به شاخص‌های مورد بررسی

سطوح نگرش	بعد اقتصادی (درصد)				بعد اجتماعی- فرهنگی (درصد)						بعد کالبدی- محیطی (درصد)			
	اشتغال	درآمد	تعاملات اقتصادی	بازار زمین و مسکن	امکانات تولیدی و تجاری	خدماتی	تعلق مکانی	تعامل اجتماعی	نگرش‌ها و هنجارهای اجتماعی	قانونمندی	کیفیت زندگی	ارتباطات	بهزیستی فردی و اجتماعی	گردشگری	منظر
خیلی کم	۶۶/۱	۲۸/۶	۲۸/۵	۲۴/۳	۵۶/۴	۲۲/۴	۳۶/۲	۱۲/۲	۱۲/۲	۱/۳۳	۲۶/۷	۳۵	۴۳/۳	۴۰/۲	۲۹/۸
کم	۲۵/۸	۴۴/۷	۳۷/۵	۳۲/۳	۲۸/۲	۳۶/۸	۳۰/۲	۲۰/۷	۲۶/۸	۶/۳۵	۳۱	۲۶/۶	۲۹/۲	۲۶/۶	۲۸/۶
تا اندازه‌ای	۷/۲	۲۴/۲	۲۷/۹	۳۰/۸	۱۲/۳	۳۲/۹	۲۲/۷	۳۷/۳	۳۵/۸	۸/۲۰	۳۰	۲۶/۵	۲۰/۲	۲۲/۷	۲۱/۷
زیاد	۰/۹	۲/۲	۵/۹	۱۰/۴	۲/۸	۷	۹/۳	۲۵/۶	۲۰/۶	۱/۹	۹/۶	۱۰/۱	۶/۶	۹/۹	۱۵/۷
خیلی زیاد	۰	۰/۵	۰/۲	۲/۱	۰/۲	۰/۸	۱/۶	۴/۲	۴/۷	۴/۱	۲/۷	۱/۷	۰/۶	۰/۷	۴/۲

جدول ۶. آمار توصیفی نگرش سرپرستان خانوارهای شهری به شاخص‌های مورد بررسی

سطوح نگرش	بعد اقتصادی (درصد)					بعد اجتماعی- فرهنگی (درصد)						بعد کالبدی- محیطی (درصد)			
	اشتغال	درآمد	تعاملات اقتصادی	بازار زمین و مسکن	امکانات تولیدی و تجاری	خدماتی	تعلق مکانی	تعامل اجتماعی	نگرش‌ها و هنجارهای اجتماعی	قانونمندی	کیفیت زندگی	ارتباطات	بهزیستی فردی و اجتماعی	گردشگری	منظر
خیلی کم	۴۸/۳	۲۰/۳	۱۲/۲	۸/۶	۳۵/۵	۸/۵	۱۴/۹	۵/۴	۴/۵	۲۲/۷	۱۹	۱۵/۸	۲۲/۶	۸	۱۲/۷
کم	۳۷	۴۸/۶	۳۳/۲	۳۴/۹	۴۰/۲	۲۶/۷	۳۶/۳	۱۷/۵	۱۵/۹	۳۴/۲	۲۸/۲	۲۷/۴	۳۱/۹	۲۲/۱	۳۰/۵
تا اندازه‌ای	۱۰	۲۶/۲	۳۲/۲	۳۶/۲	۱۸/۳	۴۱/۱	۳۲/۹	۴۱	۳۲/۶	۲۷/۴	۳۲/۱	۳۱/۳	۲۷/۴	۳۴	۳۰
زیاد	۳/۲	۴/۷	۲۰/۲	۱۵/۳	۵/۱	۲۱/۱	۱۱/۸	۲۷/۲	۳۳/۳	۱۳/۴	۱۶/۳	۱۹/۵	۱۳/۲	۲۸/۳	۲۱
خیلی زیاد	۰/۱	۰/۲	۱/۹	۴/۹	۰/۹	۲/۵	۴/۱	۸/۸	۱۳/۷	۲/۲	۴/۴	۶	۴/۹	۷/۶	۵/۸
میانگین پاسخ‌ها	۱/۷	۲/۲	۲/۷	۲/۷	۲	۲/۸	۲/۵	۳/۲	۳/۴	۲/۴	۲/۶	۲/۷	۲/۵	۳/۱	۲/۸

مدیریت شهری
فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۷ زمستان ۹۳
No.37 Winter 2015

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

جدول ۷. مقایسهٔ تطبیقی تفاوت میانگین بعد اقتصادی از دیدگاه پاسخگویان

منبع: یافته‌های پژوهش

مؤلفه‌ها	نمونه‌ها	تعداد	میانگین	وضعیت واریانس	آزمون لون برای برابری واریانس‌ها		آزمون t برای برابری میانگین‌ها			
					F	معنی‌داری	T	درجهٔ آزادی	سطح معنی‌داری	میانگین تفاوت‌ها
اشتغال	روستایی	۲۹۳	/۷۲۳۵ ۵	برابر	۴/۷۷۸	/۰۲۹ ۰	۵/۴۵۲ –	۴۸۳	۰/۰۰۰	–۱/۰۷۳۳۳
	شهری	۱۹۲	/۷۹۶۹ ۶	نابرابر			۵/۳۰۰ –	۳۶۹/۱۷۰	۰/۰۰۰	–۱/۰۷۳۳۳
درآمد	روستایی	۲۹۳	/۰۳۴۱ ۸	برابر	۴/۷۷۸	/۳۸۴ ۰	۲/۹۱۳ –	۴۸۳	۰/۰۰۴	–۰/۶۰۶۵۰
	شهری	۱۹۲	/۶۴۰۶ ۸	نابرابر			۲/۸۸۳ –	۳۹۴/۱۵۶	۰/۰۰۴	–۰/۶۰۶۵۰
تعاملات اقتصادی	روستایی	۲۹۳	/۴۶۷۶ ۸	برابر	۱/۱۰۰	/۲۹۵ ۰	۹/۸۲۵ –	۴۸۳	۰/۰۰۰	–۲/۱۸۸۶۷
	شهری	۱۹۲	/۶۵۶۳ ۱۰	نابرابر			۹/۶۰۲ –	۳۷۶/۴۱۴	۰/۰۰۰	–۲/۱۸۸۶۷
بازار زمین و مسکن	روستایی	۲۹۳	/۳۶۵۲ ۱۶	برابر	/۷۰۸ ۷۶	/۰۰۰ ۰	۶/۶۹۱ –	۴۸۳	۰/۰۰۰	–۲/۷۴۴۱۹
	شهری	۱۹۲	/۱۰۹۴ ۱۹	نابرابر			۷/۵۳۲ –	۴۶۴/۵۵۸	۰/۰۰۰	–۲/۷۴۴۱۹
امکانات تولیدی و تجاری	روستایی	۲۹۳	/۱۲۲۹ ۸	برابر	۷/۴۸۲	/۰۰۶ ۰	۶/۲۰۶ –	۴۸۳	۰/۰۰۰	–۱/۶۶۳۵۹
	شهری	۱۹۲	/۷۸۶۵ ۹	نابرابر			۶/۴۳۶ –	۴۵۴/۶۲۳	۰/۰۰۰	–۱/۶۶۳۵۹
بعد اقتصادی	روستایی	۲۹۳	۴۶/۷۱	برابر	۹/۱۲۲	/۰۰۳ ۰	۹/۳۵۷ –	۴۸۳	۰/۰۰۰	–۸/۲۷۶
	شهری	۱۹۲	۵۴/۹۹	نابرابر			۹/۷۹۷ –	۴۶۴/۲۲۱	۰/۰۰۰	–۸/۲۷۶

سطح شهر دیلمان بیش‌تر از روستاهای پسکرانه آن بوده است.

منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج جدول ۸ نشان می‌دهد در مؤلفه‌های خدماتی، نگرش‌ها و هنجارهای اجتماعی و کیفیت زندگی برابری واریانس‌های لون بالاتر از ۰/۰۵ است که نشان از بی‌معنی بودن تفاوت نظرات دو گروه پاسخگو دارد. سطح معنی‌داری آزمون T برابری میانگین‌های تمامی مؤلفه‌ها، پایین‌تر از ۰/۰۵ است و می‌توان گفت میانگین نظرات دو گروه در مورد مؤلفه‌های اجتماعی- فرهنگی با یک‌دیگر تفاوت معنی‌داری دارد. نتایج آزمون برابری واریانس‌های لون در مورد بعد اجتماعی- فرهنگی در دو گروه نشان می‌دهد که در مورد نظرات دو گروه سطح معنی‌داری بالاتر از ۰/۰۵ است که نشان از عدم‌وجود تفاوت معنی‌دار در واریانس نظرات دو گروه دارد. بر اساس آزمون برابری میانگین‌ها به روش آزمون t، سطح معنی‌داری در این دو گروه کم تر از آلفای ۰/۰۵ درصد است. این بدان معنا است که میانگین دو گروه در مورد تبدیل دیلمان به شهر در بهبود شرایط اجتماعی- فرهنگی از تفاوت معنی‌داری برخوردار است. بنابراین، با توجه به سطح معنی‌داری آزمون لون (۰/۵۵۰) و مقدار معنی‌داری آزمون t (۰/۰۰۰) می‌توان نتیجه گرفت که نظرات دو گروه در مورد تأثیر تبدیل دیلمان به شهر در بهبود شرایط اجتماعی- فرهنگی از تفاوت معنی‌داری برخوردار است. مقایسه میانگین‌های پاسخ‌های دو گروه نشان می‌دهد که تأثیر تبدیل دیلمان

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

جدول ۸. مقایسهٔ تطبیقی تفاوت میانگین بعد اجتماعی- فرهنگی از دیدگاه پاسخگویان

ابعاد و مؤلفه‌ها	نمونه‌ها	تعداد	میانگین	وضعیت واریانس	آزمون لون برای برابری واریانس‌ها		آزمون t برای برابری میانگین‌ها			
					F	معنی‌داری	T	درجهٔ آزادی	سطح معنی‌داری	تفاوت‌ها میانگین
خدماتی	روستایی	۲۹۳	۱۳/۶۲۴۶	برابر	۲/۵۷۸	۰/۱۰۹	-۹/۳۲۰	۴۸۳	۰/۰۰۰	-۳/۳۱۸۱۳
	شهری	۱۹۲	۱۶/۹۴۲۷	نابرابر			-۹/۰۸۱	۳۷۲/۲۰۹	۰/۰۰۰	-۳/۳۱۸۱۳
تعلق مکانی	روستایی	۲۹۳	۱۰/۴۹۱۵	برابر	۴/۷۲۳	۰/۰۳۰	-۸/۴۱۲	۴۸۳	۰/۰۰۰	-۲/۱۹۶۰۳
	شهری	۱۹۲	۱۲/۶۸۷۵	نابرابر			-۸/۶۶۴	۴۴۶/۸۸۸	۰/۰۰۰	-۲/۱۹۶۰۳
تعامل اجتماعی	روستایی	۲۹۳	۸/۶۶۸۹	برابر	۶/۴۶۸	۰/۰۱۱	-۳/۸۱۰	۴۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۸۳۱۰۶
	شهری	۱۹۲	۹/۵۰۰۰	نابرابر			-۳/۸۹۸	۴۳۸/۷۲۸	۰/۰۰۰	-۰/۸۳۱۰۶
نگرش‌ها و هنجارهای اجتماعی	روستایی	۲۹۳	۱۹/۵۱۵۴	برابر	۱/۲۹۵	۰/۲۵۶	-۸/۸۵۰	۴۸۳	۰/۰۰۰	-۳/۹۸۹۸۵
	شهری	۱۹۲	۲۳/۵۰۵۲	نابرابر			-۸/۷۰۹	۳۸۶/۱۷۰	۰/۰۰۰	-۳/۹۸۹۸۵
قانونمندی	روستایی	۲۹۳	۶/۳۰۰۳	برابر	۱۲/۷۲۱	۰/۰۰۰	-۴/۶۵۱	۴۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۸۴۵۴۰
	شهری	۱۹۲	۷/۱۴۵۸	نابرابر			-۴/۸۳۷	۴۵۷/۶۷۳	۰/۰۰۰	-۰/۸۴۵۴۰
کیفیت زندگی	روستایی	۲۹۳	۲۳/۰۵۸۰	برابر	۱/۰۹۵	۰/۲۹۶	-۵/۳۵۶	۴۸۳	۰/۰۰۰	-۲/۸۳۲۶۰
	شهری	۱۹۲	۲۵/۸۹۰۶	نابرابر			-۵/۴۰۳	۴۲۰/۵۳۳	۰/۰۰۰	-۲/۸۳۲۶۰
بعد اجتماعی- فرهنگی	روستایی	۲۹۳	۸۱/۶۶	برابر	۰/۳۵۹	۰/۵۵۰	-۹/۱۶۷	۴۸۳	۰/۰۰۰	-۱۴/۰۱۳
	شهری	۱۹۲	۹۵/۶۷	نابرابر			۹/۱۵۳ -	/۵۱۶ ۴۰۶	/۰۰۰ ۰	/۰۱۳ -۱۴

منبع: یافته‌های پژوهش

به شهر در ابعاد اجتماعی- فرهنگی در سطح شهر دیلمان بیش‌تر از روستاهای حوزه نفوذش می‌باشد.

بر اساس جدول ۹، برای ابعاد کالبدی- زیست‌محیطی، در مؤلفه‌های بهزیستی فردی و اجتماعی و گردشگری، سطح معنی‌داری آزمون لون بالاتر از ۰/۰۵ است که نشان می‌دهد در این بخش‌ها تفاوت معنی‌داری در واریانس نظرات دو گروه وجود ندارد. سطح معنی‌داری آزمون t برای تمامی مؤلفه‌ها کم‌تر از ۰/۰۵ است که نشان از تفاوت در برابری میانگین‌های نظرات دو گروه دارد. به دلیل بالاتر بودن سطح معنی‌داری آزمون لون از ۰/۰۵، می‌توان گفت که تفاوت معنی‌داری در واریانس نظرات دو گروه وجود ندارد. بر اساس آزمون برابری میانگین‌ها به روش آزمون t، سطح معنی‌داری در این دو گروه کم تر از آلفای ۰/۰۵ درصد است. این بدان معنا است که میانگین دو گروه در مورد تبدیل دیلمان به شهر در بهبود شرایط کالبدی- زیست‌محیطی از تفاوت معنی‌داری برخوردار است. بر اساس نتایج آزمون لون (سطح معنی‌داری ۰/۸۱۱) و سطح معنی‌داری آزمون t (۰/۰۰۰) می‌توان نتیجه گرفت که تفاوت معنی‌داری در نظرات دو گروه در بارهٔ اثرات تبدیل دیلمان به شهر در توسعهٔ بعد کالبدی- زیست‌محیطی وجود دارد. با توجه به بیش‌تر بودن میانگین پاسخ‌های سرپرستان

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۷ زمستان ۹۳
No.37 Winter 2015

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

جدول ۹. مقایسهٔ تطبیقی تفاوت میانگین بعد کالبدی- زیست‌محیطی از دیدگاه پاسخگویان

ابعاد و مؤلفه‌ها	نمونه‌ها	تعداد	میانگین	وضعیت واریانس	آزمون لون برای برابری واریانس‌ها		آزمون t برای برابری میانگین‌ها			
					F	معنی‌داری	T	درجهٔ آزادی	سطح معنی‌داری	میانگین تفاوت‌ها
اطلاعات و ارتباطات	روستایی	۲۹۳	۱۷/۳۶۱۸	برابر	۴/۹۶۶	۰/۰۲۶	-۹/۸۴۸	۴۸۳	۰/۰۰۰	۴/۴۶۱۱۴-
	شهری	۱۹۲	۲۱/۸۲۲۹	نابرابر			-۹/۶۷۹	۳۸۴/۴۰۹	۰/۰۰۰	۴/۴۶۱۱۴-
بهزیستی فردی و اجتماعی	روستایی	۲۹۳	۹/۵۹۷۳	برابر	۰/۰۷۳	۰/۷۸۷	-۹/۲۱۷	۴۸۳	۰/۰۰۰	۲/۶۹۹۶۱-
	شهری	۱۹۲	۱۲/۲۹۶۹	نابرابر			-۹/۲۰۴	۴۰۶/۶۴۹	۰/۰۰۰	۲/۶۹۹۶۱-
گردشگری	روستایی	۲۹۳	۶/۱۲۹۷	برابر	۰/۰۱۹	۰/۸۸۹	۱۴/۲۰۸-	۴۸۳	۰/۰۰۰	۳/۰۳۶۹۷-
	شهری	۱۹۲	۹/۱۶۶۷	نابرابر			۱۴/۲۰۲-	۴۰۸/۰۰۴	۰/۰۰۰	۳/۰۳۶۹۷-
منظر	روستایی	۲۹۳	۱۸/۸۷۳۷	برابر	۴/۱۱۸	۰/۰۴۳	-۶/۲۱۹	۴۸۳	۰/۰۰۰	۳/۲۶۱۷۰-
	شهری	۱۹۲	۲۲/۱۳۵۴	نابرابر			-۶/۴۳۴	۴۵۲/۰۶۱	۰/۰۰۰	۳/۲۶۱۷۰-
بعد کالبدی- محیطی	روستایی	۲۹۳	۵۱/۹۶	برابر	۰/۰۵۷	۰/۸۱۱	۱۱/۱۵۳-	۴۸۳	۰/۰۰۰	-۱۳/۴۵۹
	شهری	۱۹۲	۶۵/۴۲	نابرابر			۱۱/۲۴۸-	۴۲۰/۱۶۸	۰/۰۰۰	-۱۳/۴۵۹

منبع: یافته‌های پژوهش

خانوارهای شهری می‌توان نتیجه گرفت که میزان تأثیر تبدیل دیلمان به شهر در ابعاد کالبدی- زیست‌محیطی در سطح شهر بیش‌تر از روستاهای اطراف بوده است.

اگرچه براساس دیدگاه مردم، تبدیل دیلمان به شهر در رونق اقتصادی، بهبود شاخص‌های اجتماعی- فرهنگی و ارتقای وضعیت کالبدی- زیست‌محیطی تأثیر چندانی نداشته است؛ اما بر طبق شواهد موجود و تحلیل انجام شده، این امر مطلق نیست و به طور مسلم تأثیراتی در منطقه داشته است. به منظور بررسی تفاوت تأثیر هر یک از ابعاد مورد بررسی در تبدیل دیلمان به شهر بر منطقه، از آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه (ANOVA) و به منظور بررسی تفاوت بین ابعاد و رتبه‌بندی آن‌ها از آزمون توکی برای شهر و پسکرانهٔ روستایی آن استفاده شده است. بر اساس جدول ۱۰، سطح معنی‌داری محاسبه شده برای شهر و روستا کم‌تر از ۰/۰۵ و حاکی از وجود تفاوت معنی‌دار بین میانگین‌های ابعاد مورد بررسی در شهر و روستا است. بنابراین، میزان تأثیر تبدیل دیلمان به شهر هم بر شهر و هم حوزه‌های پسکرانه روستایی در ابعاد مختلف متفاوت است.

حال با توجه به مشخص‌شدن وجود تفاوت اثرگذاری هر یک از ابعاد مورد نظر پژوهش، جهت سنجش شدت اثرگذاری از آزمون توکی استفاده می شود. همان طورکه در جدول ۱۱ آمده است، تبدیل دیلمان به شهر هم بر

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

جدول ۱۰. مقایسه تفاوت میانگین تأثیر ابعاد اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و کالبدی- زیست‌محیطی

نوع سکونتگاه	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجموع مجذورات	آماره آزمون	سطح معنی‌داری
شهر	بین‌گروهی	۱۷۱۴۵۲/۴۲۰	۲	۸۵۷۲۶/۲۱۰	۵۱۲/۵۹۱	۰/۰۰۰
	درون‌گروهی	۹۵۸۲۹/۱۳۵	۵۷۳	۱۶۷/۲۴۱		
	کل	۲۶۷۲۸۱/۵۵۶	۵۷۵			
روستا	بین‌گروهی	۲۰۸۰۸۸/۶۹۹	۲	۱۰۴۰۴۴/۳۴۹	۵۶۷/۸۷۴	۰/۰۰۰
	درون‌گروهی	۱۶۰۴۹۸/۳۷۵	۸۷۶	۱۸۳/۲۱۷		
	کل	۳۶۸۵۸۷/۰۷۴	۸۷۸			

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول ۱۱. رتبه‌بندی و تعیین میزان تأثیر ابعاد مختلف در منطقه مطالعاتی بر اساس آزمون توکی؛ منبع: یافته‌های پژوهش.

نوع سکونتگاه	ابعاد	اولویت ابعاد	میزان تأثیر	میانگین زیرمجموعه‌های همگن
شهر	اقتصادی	سوم	کم	۵۴/۹۸۹۶
	اجتماعی- فرهنگی	اول	زیاد	۹۵/۶۷۱۹
	کالبدی- زیست‌محیطی	دوم	متوسط	۶۵/۴۲۱۹
روستا	اقتصادی	سوم	کم	۴۶/۷۱۳۳
	اجتماعی- فرهنگی	اول	زیاد	۸۱/۶۵۸۷
	کالبدی- زیست‌محیطی	دوم	متوسط	۵۱/۹۶۲۵

شهر و هم بر روستا تأثیراتی داشته و موجب تغییراتی در آن‌ها شده است، اما این تأثیرات برای هر یک از ابعاد متفاوت می‌باشد. بیش‌ترین تأثیر در ابعاد اجتماعی- فرهنگی و پس از آن ابعاد کالبدی- زیست‌محیطی و در انتها ابعاد اقتصادی می باشد.

نتیجه‌گیری و جمعبندی

نگرش مردم در باره یک برنامه یا طرح می‌تواند در موفقیت یا عدم‌موفقیت آن نقش زیادی داشته باشد؛ به همین دلیل در برنامه‌ریزی‌ها، اجرای برنامه‌ها و ارزشیابی آن‌ها، به مشارکت مردمی اهمیت زیادی داده می‌شود؛ مردم به عنوان عاملان اصلی و ذینفع و به عنوان قدرت‌های محلی می‌توانند در دستیابی به اهداف سیاست تبدیل روستا به شهر و توسعه منطقه‌ای بسیار تأثیرگذار باشند. زمانی برنامه‌های توسعه مورد توجه مردم قرار می‌گیرد

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

و مشارکت آنان را جلب می‌نماید که به نیازها و توقعات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، اخلاقی و اکولوژیکی آنان پاسخ گوید. روند شتابان تبدیل روستا به شهر در ایران با تقاضاهای گستردهٔ مردم در جهت بهبود وضع زندگی و برخورداری از امکانات و خدمات بهتر شکل گرفته است، از این‌رو بررسی این‌که این انتظارات پس از گذشت زمانی معین تا چه اندازه برآورده شده‌اند، ضروری است. در مطالعه موردی، نگرش سرپرستان خانوارهای روستایی و شهری در مورد سه نقش مهمی که به طور معمول یک شهر بر اساس مبانی نظری و دیدگاه‌های متخصصین می‌تواند، در منطقه خود ایفا کند، در شهر دیلمان و پسکرانهٔ روستایی آن مورد آزمون و سنجش قرار گرفته است. بر اساس نظرات دو گروه از پاسخگویان، می‌توان بیان داشت که سیاست تبدیل روستا به شهر در توسعه منطقهٔ مطالعاتی به ویژه در ابعادی چون رونق اقتصادی، بهبود شاخص‌های اجتماعی- فرهنگی و ارتقای وضعیت کالبدی- زیست‌محیطی موفق نبوده است. اگرچه دیدگاه دو گروه بر عدم‌موفقیت سیاست تبدیل روستا به شهر در توسعهٔ منطقه‌ای دلالت دارد؛ اما میزان تأثیر تبدیل روستا به شهر در سطح منطقه با توجه به محل سکونت متفاوت بوده؛ به این معنی که میزان این تأثیر در سطح شهر بیش‌تر از روستاهای اطراف بوده است؛ این تأثیر متفاوت را می‌توان از مقایسه نتایج آمار توصیفی (سطوح نگرش و میانگین پاسخ‌های دو گروه) و آمار استنباطی (نتایج آزمون t و میانگین‌های آن) درک نمود. نتایج این آزمون‌ها، تفاوت در نگرش دو گروه به شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و کالبدی- زیست‌محیطی را نشان می‌دهد و به کمک آن‌ها می‌توان پی برد که تأثیرات تبدیل روستا به شهر، در شهر دیلمان بیش‌تر از روستاهای پسکرانهٔ ان بوده است. بنابراین، بین نگرش ساکنان منطقهٔ مورد مطالعه به موضوع تبدیل روستا به شهر بر حسب محل سکونت (شهر یا روستا) تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بر اساس آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه، سطح معنی‌داری محاسبه شده برای شهر و پسکرانه روستایی آن کم‌تر از ۰/۰۵ و حاکی از تفاوت میزان تأثیر تبدیل دیلمان به شهر هم بر شهر و هم حوزه‌های پسکرانه روستایی در ابعاد مختلف است. بر اساس آزمون توکی تبدیل دیلمان به شهر بر شهر و پسکرانه روستایی آن در ابعاد گوناگون، تأثیرات متفاوتی داشته است؛ بیش ترین تأثیر در ابعاد اجتماعی- فرهنگی و پس از آن ابعاد کالبدی- زیست‌محیطی و در انتها ابعاد اقتصادی می باشد.

نتایج حاصل از این پژوهش با مطالعات افرادی چون باجراچاریا در نپال (۱۹۹۴)، سرایی و اسکندری ثانی در ایران (۱۳۸۶) و برقی و همکاران درایران (۱۳۹۰) انطباق دارد. این محققان به عدم توفیق شهرهای کوچک و سیاست تبدیل روستا به شهر و اثرات متفاوت آن‌ها بر سکونتگاه‌ها اشاره داشته‌اند. بر اساس مطالعات موجود، تبدیل روستا به شهر بدون بررسی و مطالعه و ظرفیت‌سنجی مورد نیاز، یا به صورت سلیقه‌ای و بر اساس الزامات اداری- مدیریتی و یا درخواست ساکنان محل صورت گرفته است. چنین رویکردی، بر اساس این باور نادرست که تبدیل کردن روستا به شهر باعث رشد و توسعهٔ روستا و سکونتگاه‌های پیرامونی می‌گردد، باعث شده است که امروزه بسیاری از روستاهای کشور از طریق مقامات ملی و منطقهای پیگیری‌های زیادی برای تبدیل شدن به شهر بکنند. به‌طورکلی برای این‌که سیاست تبدیل روستا به شهر به دستیابی به اهداف توسعه روستایی و منطقه‌ای و در نهایت توسعه ملی کمک نماید و اثرات منفی آن کاهش یابد یا مرتفع گردد؛ باید ملاک‌ها و معیارهای منطقی و علمی برای تبدیل روستا به شهر تدوین شود.این ملاک‌ها و معیارها باید انعطاف‌پذیر و براساس شرایط و گرایشات منطقه‌ای و هماهنگ با اهداف و چارچوب راهبرد توسعهٔ شهرهای کوچک، باشد. به منظور ساماندهی و توسعهٔ روستاهایی که به شهر تبدیل شده‌اند نیز، باید راهبرد توسعه شهرهای کوچک تهیه و تدوین شود و ملاک عمل قرار گیرد.

منابع و ماخذ

۱- آروندی، سعید (۱۳۸۴) «توسعه خلاقیت بستر دستیابی به قابلیت‌های رقابتی پایدار از طریق انگیزش درونی»، سومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، ۲۹ آذر

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

لغایت ۱ دی ۱۳۸۴، قابل دسترس در
WWW.irimc.com
۲- آناستازی، آن (۱۳۸۲) «روان‌آزمایی»، ترجمه محمدنقی براهنی، چاپ پنجم، تهران، دانشگاه تهران.
۳- ادواردز، جک ئی، تامس، ماری دی، رزن فلد، پل و کیولی، استفانی بوث (۱۳۷۹) «تحقیق پیمایشی، راهنمای عمل»، ترجمه سیدمحمد اعرابی و داوود ایزدی، چاپ اول، تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
۴- ایزدی خرامه، حسن (۱۳۸۰)، «نقش تبدیل روستا به شهر در توسعهٔ روستایی مورد: استان فارس»، رسالهٔ دورهٔ دکترای جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران.
۵- بامداد صوفی، جهانیار، سلیمی، مجید و شهبازمرادی، سعید (تابستان ۱۳۸۶)، «نگرش سنجی در مطالعات مدیریت از طریق تدوین مقیاس لیکرت»، فصلنامه مطالعات مدیریت، شماره ۵۴، صص ۱۰۶- ۸۷.
۶- بدار، لوک، ژوزه، دزیل و لوک، لامارش (۱۳۸۰)، «روان‌شناسی اجتماعی»، ترجمه حمزه گنجی، چاپ اول، تهران، ساوالان.
۷- برقی، حمید؛ قنبری، یوسف و سی فالهی، محمود (۱۳۹۰)،« بررسی رضایتمندی ساکنان مناطق روستایی در تبدیل نقاط روستایی به شهر»، فصلنامهٔ جغرافیا، سال نهم، شمارهٔ ۳۱، صص ۲۳۳-۲۱۵.
۸- حافظ‌نیا، محمدرضا (۱۳۸۲)، «مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی»، چاپ هشتم، تهران، انتشارات سمت.
۹- رسولی، رضا، کریمیان، علی‌رضا و صالحی، علی (۱۳۸۹)، «بررسی نگرش مردم نسبت به شوراهای شهری و ارزیابی عملکرد شوراهای اسلامی در استان آذربایجان شرقی در سال ۱۳۸۷»، مدیریت شهری، شماره ۲۶، صص ۴۰-۲۷.
۱۰- رضوانی، محمدرضا، منصوریان، حسین و احمدی، فاطمه (بهار ۱۳۸۹)، «ارتقای روستاها به شهر و نقش آن در بهبود کیفیت زندگی ساکنان محلی (مطالعهٔ موردی: شهرهای فیروزآباد و صاحب در استان‌های لرستان و کردستان)»، فصل‌نامهٔ پژوهش‌های روستایی، سال اول، شمارهٔ اول، صص ۶۵- ۳۳.
۱۱- زنگنه شهرکی، سعید (۱۳۹۲)، «فرایند تبدیل نقاط روستایی به شهر در مقیاس ملی و پیدایش پدیدهٔ خام شهرها، فصل‌نامهٔ پژوه‌های روستایی»، دورهٔ ۴، شمارهٔ ۳، صص ۵۵۷ - ۵۳۵.
۱۲- رهنمایی، محمدتقی (۱۳۷۰)، «توان‌های محیطی ایران»، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
۱۳- سجادی، ژیلا، فرجی ملایی، امین و عظیمی، آزاده (پاییز و زمستان۱۳۹۱)، «تحلیل کیفیت زندگی در یک محیط روستا- شهری؛ مورد پژوهی: شهر سگزآباد»، مدیریت شهری، شماره ۳۰، صص ۲۸۴-۲۶۵.
۱۴- سرایی، محمدحسین و اسکندری ثانی، محمد (پاییز و زمستان ۱۳۸۶)، «تبدیل روستاهای بزرگ به شهرهای کوچک و نقش آن در تعادل بخشی ناحیه‌ای موردشناسی: ریوش شهرستان کاشمر»، جغرافیا و توسعه، شمارهٔ ۱۰، صص ۱۸۲- ۱۶۵.
۱۵- ضیاءتوانا، محمد حسن و امیرانتخابی، شهرام (پاییز و زمستان ۱۳۸۶)، «روند تبدیل روستا به شهر و پیامدهای آن در شهرستان تالش»، جغرافیا و توسعه، شمارهٔ ۱۰، صص ۱۲۸-۱۰۷.
۱۶- طاهرخانی، مهدی و رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا (زمستان ۱۳۸۳)، «تحلیل نقش روابط شهر و روستا در تحول نواحی روستایی استان قزوین»، فصل‌نامهٔ مدرس علوم انسانی، دورهٔ ۸، شمارهٔ ۴، صص ۱۱۱-۷۹.
۱۷- فرهنگی، علی‌اکبر و صفرزاده، حسین (۱۳۸۹)، «روش‌های تحقیق در علوم انسانی (با نگرشی بر پایان‌نامه نویسی)»، چاپ اول، تهران، مؤسسه انتشارات برآیند پویش.
۱۸- فلکی، ملیحه، شعبانعلی فمی، حسین، ایروانی، هوشنگ و موحد محمدی، حمید (بهار ۱۳۸۷)، «بررسی نگرش کارشناسان ترویج کشاورزی در زمینه به کارگیری فناوری اطلاعات در نظام ترویج کشاورزی ایران»، علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی، سال دوازدهم، شماره چهل و سوم (الف)، صص ۲۶۵- ۲۵۳.
۱۹- فنی، زهره (۱۳۷۹)، «شهرهای کوچک و توسعه

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

پایدار منطقه‌ای»، مدیریت شهری، شماره ۴، صص ۴۹-۴۴.
۲۰- کریمی، یوسف (۱۳۷۷)، «روان‌شناسی اجتماعی، چاپ چهارم»، تهران، ارسباران.
۲۱- محمدزاده تیتکانلو، حمیده (زمستان ۱۳۸۱)، «ظرفیت‌سازی در شهرهای متوسط و توسعهٔ فضایی منطقه‌ای (مورد پژوهی: شهر بجنورد و استان خراسان)»، هنرهای زیبا، شمارهٔ ۱۲، صص ۴۹-۳۳.
۲۲- مهرآرا، علی‌اکبر (۱۳۷۳)، «زمینه روان‌شناسی اجتماعی»، چاپ اول، تهران، مهرداد.
۲۳- نوری، هدایت‌الله، حسینی ابری، سید حسن و خادمی، حسین (بهار ۱۳۸۸)، «نقش شهرهای کوچک در تعادل بخشی نظام سکونتگاهی استان یزد»، جغرافیا و توسعه، شمارهٔ ۱۳، صص ۷۷-۶۱.
24- Bajracharya, Bhishna, N. (1995), "Promoting Small Towns for Rural Development: A View from Nepal", Asia-Pacific Population Journal, Vol. 10, No. 2. PP. 27-50.
25- Chattopadhyay, Basudha (2008), "Public Policy and Sustainable Development of Small Towns in India: A Review", International Conference on Issues in Public Policy and Sustainable Development, New Delhi, 26-28 March 2008.
26- Gaile, Gary L. (1992), "Improving Rural-Urban Linkages through Small Town Market-based Development", Third World Planning, Review 14, PP. 131-147.
27- Herve, Michel (1996), "The Active Citizenship as Decisive Element of the Sustainable Urban Development- the Experience of Parthenay", Utopias and Realities of urban Sustainable Development, Conference Proceeding, Turino- Barlo, 19- 21 September, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, PP. 251-262.
28- Hinderink, J. and Titus, M. (2002), "Small Towns and Regional Development: Major Findings", Urban Studies, Vol.39, No. 3, PP. 379- 391.
29- Kammeier, H. Detlef (2002), "Rural-Urban Linkages and the Role of Small and Medium Sized Towns in Development: Issues, Concepts and Policies", Workshop on Poverty Alleviation through Rural-Urban Linkages: The Role of Small and Medium-Sized Towns, 16-18 September 2002, Siemreap, Cambodia.
30- Tacoli, Cecilia (2006), "Rural-Urban Linkages Research and Initiative: Lessons and Key Issues from International Experiences", in Fostering New development Pathways: Harnessing Rural-Urban linkages to reduce Poverty and improve Environment in the Highlands of Ethiopia, Proceeding of a Planning Workshop on Thematic Research Area of the Global Mountain Program (GMP) held in Addis Ababa, Ethiopia, August 29-30, PP. 45-55.

An Investigation of Local Residents' Attitude to the Policy of Transformation of Villages to Towns According to Settlements (case study: Dailaman District, Siahkal Township)

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۷ زمستان ۹۳
No.37 Winter 2015

Extended Abstract

Introduction

One of the distinctive aspects of development planning policies in most developing countries is their determine trend of policy in favor of small and intermediate urban centers. There is a bias for transformation of villages to towns in these countries because it is thought that small towns have roles in the national, regional and local development. For this reason in the 1970s, an idea was promoted that the cities could effect on rural development. The beneficial roles of small towns in regional development should not be generalized because regional conditions are important in their performance of roles. In Iran, people's bias for transformation of their villages to towns is related to benefit from the opportunities that many

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

cates individual attitudes.

Methodology

The type of the research is applied and its method is descriptive-analytical. Required information was collected through the library and field studies. The main tool for data collection was a researcher-designed questionnaire that had been produced according to research objectives. The questionnaire consisted of closed questions and was composed of two parts. The first part consisted of questions about respondent's individual characteristic such as gender, age, birthplace, occupation and so on. The questions of the second part investigated the respondent's attitude about the role of the policy of the transformation of villages to towns in economic prosperity, improvement of social and cultural indicators and promoting physical and environmental conditions. Dailaman district includes 84 villages and Dailaman town and 3650 households. Based on Cochran formula, the sample villages (n=22) were selected by stratified random sampling technique from statistical society (N=84). The heads of households as the sample population (n=485) was selected by simple random sampling technique from statistical society (N=3650). The sample was consisting of 192 heads of households from Dailaman town and 293 heads of households from its hinterland. For analyzing the data, descriptive and inferential statistical methods such as Mean, Percent, Independent Sample T Test, Anova and Tukey's Tests have been used.

Results

To achieve the purpose, three dimensions and 82 indicators were used that 24 indicators were used to assess economical dimensions, 34 indicators to assess social-cultural dimensions and 24 indicators to assess physical-environmental dimensions. The results of descriptive statistics show that from views of respondents the transformation of rural areas of the country don't have them. Changes in law divisions in recent decades, has drastically changed the pattern of settlement system. These changes led to wider urban hierarchy pyramid and a further class difference in Iran.

People's attitudes about a project or program can have a great role in the success or failure of it. That's why in planning, implementation and assessment of plans, Public participation is so important. The positive performance of a program or plan has great influence in shaping or changing people's attitudes. People's positive attitude to the plan or program shows that it has been successful in achieving its goals. The negative attitude also implies the failure of the program in achieving its goals. Survey of the opinions and attitudes of the people about the policy of transformation of villages to towns leads to understanding and awareness of policy makers, planners, managers and officials in this case that how far transformation of villages to towns have roles in achieving the development objectives of national, regional and local levels. This research based on studying in Dailaman district is going to answer this question whether there is a meaningful difference between two groups' attitude about the policy of the transformation of villages to towns in the development according to the settlements (villages or towns).

The term attitude is a Latin word that means fitness and talented, and in different languages different synonym words have been used to express it. It is an express of judgment (favorable or unfavorable) about objects, people or events. Attitude has three dimensions: cognitive, emotional and behavioral. A person's attitude toward a subject isn't directly visible, that's why it is said the structure of attitude is hypothetical. Attitude tests are some questions or comments about a topic that respondent responds to them and the pattern of these responses indi-

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

though both groups of respondents comment on the failure of the policy of transformation of villages to towns, the extent of its effects in the region has been different according to the settlements. It means there is a meaningful difference between two groups' attitude about the policy of the transformation of villages to towns in the development according to the settlements (villages or towns). The results of this study are consistent with researches of Bajracharya in Nepal (1995), Saraee and Eskandari Sani in Iran (2007) and Barghi et al in Iran (2011). The researchers pointed to the failure of the policy of transformation of villages to towns and its different effects on settlements. Based on existing studies, transformation of villages to towns without study and capacity assessment or based on administrative – management requirements or demanding of local residents has been done. Such an approach is based on the false belief that transformation of villages to towns causes the growth and development of the town and its hinterland. This approach has caused many villages in the country to follow up becoming a town. In this case, guidelines and criteria transformation of villages to towns should be flexible, and in accordance with regional conditions and tendencies, and consistent with the objectives and the strategy of development of small towns. In order to organize and develop the villages transformed to towns, the strategy of development of small towns should be provided and used.

Keywords: Attitude, Rural Development, Town, Transformation of Villages to Towns, Dailaman District

References

1- Anastasi, Ann (2003), "Psychological Testing", translated by M.T. Baraheni, Tehran University.

2- Arvandi, Saeed (2005), "Creativity Development a Platform to Achieve a Sustainable Competitive Capabilities through in-

villages to towns had no significant effect on the development of the city and region. Although both groups of respondents comment on the failure of the policy of transformation of villages to towns, the extent of its effects in the region has been different according to the settlements. These different effects can be understood by comparing the results of descriptive statistics (the levels of attitude and the average of two group's responses) and inferential statistics (T-test results and its average). It means the extent of its effects in the town is more than the villages. Thus, there is a meaningful difference between two groups' attitude about the policy of the transformation of villages to towns in the development according to the settlements (villages or towns). The extent of its effects has been varied in different dimensions in the town and its hinterland. Also, these effects are different for each dimension. The greatest impact has been on the social- cultural dimensions and then physical- environmental dimensions and in the end, economical dimensions.

Conclusion

Local residents as the main actors and stakeholders as well as local authorities can be very effective in achieving the objectives of the policy of transformation of villages to towns and regional development. When people focuses on development plans that these plans can meet their needs and expectations. Their positive or negative attitude to plans shows that they have been successful or not. In the case study, heads of households' attitude about three important functions that a town can perform in its region have been assessed in Dailaman city and its hinterland. According to the two groups of respondents we can say that the policy of transformation of villages to towns has not been successful in economic prosperity, improvement of social and cultural indicators and promoting physical and environmental conditions. Al-

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

ternal motivation", the Third International Conference on Management, Tehran, Available at WWW.irimc.com.
3- Bajracharya, Bhishna, N. (1995), "Promoting Small Towns for Rural Development: A View from Nepal", Asia-Pacific Population Journal, Vol. 10, No. 2. PP. 27-50.
4- Bamdad Soufi, Jahanyar, Salimi, Majid and Shahbaz moradi, Saeed (2007), "Measurement of Attitude in Management Research through the formulation of a Likert scale", Journal of Management Research, No. 54, PP. 87-106.
5- Barghi, Hamid, Ghanbary, Yousof and Si Falhi, Mahmood (2011), "The Study of Rural People's Satisfaction about Transformation of Villages to Towns", Journal of Geography, No. 31, PP. 215-233.
6- Bedard, Luc, Josee, Deziel and Lamarche, Luc (1991), "Social Psychology", Translated by H. Ganji, Tehran, Savalan.
7- Chattopadhyay, Basudha (2008), "Public Policy and Sustainable Development of Small Towns in India: A Review", International Conference on Issues in Public Policy and Sustainable Development, New Delhi, 26-28 March 2008.
8- Edwards, J.E., Thompson, M.D., Rosenfeld, P., and Kewell, S.B. (2000), "How to Conduct Organizational Surveys", translated by S.M. Aarabi and D. Izadi, Tehran, Office of Cultural Research.
9- Falaki, Malihe, Shabanali Fami, Hossein, Irvani, Hoshang and Movahed Mohammadi, Hamid (2008), "The study of Agricultural Extension experts' Attitude about Use of Information Technology in Agricultural Extension System in Iran", Science and Technology of Agriculture and Natural Resources, No. 43, PP. 253-265.
10- Fani, Zohreh (2000), "Small Towns and Regional Sustainable Development", Journal of Urban Management, No.4, PP. 44-49.
11- Farhangi, Ali Akbar and Safarzadeh, Hossein (2010), "Research Methodology", Tehran, Publication Institute of Baraynd- e Pajohesh.
12- Gaile, Gary L. (1992), Improving Rural-Urban Linkages through Small Town Market-based Development,Third World Planning, Review 14, PP. 131-147.
13- Hafeznia, MohamadReza (2003), "An Introduction to the Research Method in Humanities", Tehran, Samt.
14- Herve, Michel (1996), "The Active Citizenship as Decisive Element of the Sustainable Urban Development- the Experience of Parthenay", Utopias and Realities of urban Sustainable Development, Conference Proceeding, Turino- Barlo, 19- 21 September, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, PP. 251-262.
15- Hinderink, J. and Titus, M. (2002), "Small Towns and Regional Development: Major Findings", Urban Studies, Vol.39, No. 3, PP. 379- 391.
16- Izady Kharameh, H. (2001), "The Transformation of Village to Town and its Role in Rural Development (The Case Study of Fars Province)", The Thesis Presented to the Geography (rural planning), Tehran, Tarbiat Modares University.
17- Kammeier, H. Detlef (2002), "Rural-Urban Linkages and the Role of Small and Medium Sized Towns in Development: Issues, Concepts and Policies", Workshop on Poverty Alleviation through Rural-Urban Linkages: The Role of Small and Medium-Sized Towns, 16-18 September 2002, Siemreap, Cambodia.
18- Karimi, Yousof (1998), "Social Psychology", Tehran, Arasbaran.
19- MehrAra, AliAkbar (1994), "Context of Social Psychology", Tehran, Mehrdad.
20- MohammadZadeh Titkanlo, Hamideh (2002), "Capacity Building in the Intermediate Cities and Regional Spatial Development (Case Study: Bojnord, Khorasan Raza-

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

vi)", Honar-ha- ye ziba, No. 12, PP. 33-49.
21- Nouri, H. A., Hosseini Abari, S. H. and Khademi, H. (2009), "The Role of Small cities in the Equilibration of Rural Settlement System of Yazd Province", Geography and Development, V. 7, N. 13, PP. 61-77.
22- Rahnaemai, MohamadTaghi (1992), "Special Potentials of Iran", Tehran, Urban Planning and Architecture Research Center, Ministry of Housing and Urban Development.
23- Rasouli, Reza, Karimian, AliReza and Salehi, Ali (2010), "Review of People's Opinion towards City Councils as well as Evaluation of the Islamic Councils in East-Azerbaijan province (2008)", Journal of Urban Management, No. 26, PP. 27- 40.
24- Rezvani, M. R., Mansourian, H. and Ahmadi, F., Spring (2010), "Promoting Villages to City and its Role on Improvement of Quality of Life of Local Resident", Journal of Rural Research, Vol. 1, No. 2, PP. 33-65.
25- Sajadi, Jila, Faraji Mlaee, Amin and Azimi, Azadeh (2002), "Analysis of quality of life in a rural- urban environment (case study: the Segzabad city)", Journal of Urban Management, No.30, PP. 284-265.
26- Saraei, M. H., Eskadari Sani, M. (2007), "Changing the Large Village to a Small City and its Roles on the Regional Balance: Rivash-kashmar", Geography and Development, V. 5, N. 10, PP. 165-182.
27- Tacoli, Cecilia (2006), "Rural-Urban Linkages Research and Initiative: Lessons and Key Issues from International Experiences", in Fostering New development Pathways: Harnessing Rural-Urban linkages to reduce Poverty and improve Environment in the Highlands of Ethiopia, Proceeding of a Planning Workshop on Thematic Research Area of the Global Mountain Program (GMP) held in Addis Ababa, Ethiopia, August 29-30, PP. 45-55.
28- Taherkhani Mehdi and Roknodin Eftekhari, Abdolreza (2004), "Analysis of the Role of Urban-Rural Relations in Development of Rural Area of Ghazvin", Journal of Modares Ulum-e Ensani, No. 4, PP. 79-111.
29- Zanganeh Shahraki, Saeed (2013), "The Process of Transformation of Villages to Towns in National Level and Generation of Raw Cities", Journal of Rural Research, No. 3, PP. 535-557.
30- Zia-Tavana, M. H. and Amir Entekhabi, Sh. (2007), "Procedure of Conversion in Village to City and its Results in Talesh Township", Geography and Development, V. 5, N. 10, PP. 107-128.

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-03]